

Wioleta Bogusławska
Anna Piłacik

KSIĄŻECZKA SAKKADOWA

do nauki czytania i ćwiczeń ruchów oczu

WYDAWNICTWO
HARMONIA

Redakcja: Ewa Staszkievicz
Korekta: Bartłomiej Kuczkowski
Opracowanie graficzne i projekt okładki: Agata Lewandowska

© Copyright by Grupa Wydawnicza Harmonia Sp. z o.o., 2025

Grupa Wydawnicza Harmonia

Redakcja i Biuro Handlowe:
80-125 Gdańsk, ul. Kartuska 426
tel. 58 380 00 06
e-mail: harmonia@harmonia.edu.pl

Szczegółowe informacje o naszych publikacjach: www.harmonia.edu.pl

Wszelkie prawa zastrzeżone. Zarówno cała publikacja, jak i jakakolwiek jej część nie może być przedrukowywana, publikowana w internecie ani w żaden inny sposób reprodukowana – mechanicznie, elektronicznie lub w jakikolwiek inny sposób, z kserowaniem i odtwarzaniem w środkach masowego przekazu włącznie – bez pisemnej zgody Grupy Wydawniczej Harmonia.

ISBN 978-83-8309-880-7
Gdańsk 2025 – Wydanie I

DROGI RODZICU, NAUCZYCIELU, TERAPUETO,

jest nam niezmiernie miło, że sięgasz po jedną z naszych pomocy terapeutycznych. *Książeczka sakkadowa* to publikacja wspomagająca naukę czytania, oparta na rozwijaniu umiejętności ruchów oczu. Powstała ona z myślą o dzieciach z trudnościami w czytaniu oraz z nieprawidłowościami w obrębie wzroku. Przy tworzeniu tej pomocy skupiliśmy się na połączeniu aspektów pedagogicznego (w zakresie wprowadzania sylab) oraz ortoptycznego (ruchów oczu). W obszarze pedagogicznym uwzględniliśmy utrwalanie kierunkowości czytania od lewej do prawej strony, szybkie i automatyczne przypominanie słów oraz umiejętność dekodowania. Jeśli chodzi o element ortoptyczny, to skupiliśmy się na ruchach sakkadowych i śledzących oczu, które w znacznym stopniu przekładają się na umiejętność czytania.

Czytanie to umiejętność, do której opanowania niezbędny jest zmysł wzroku. Pierwszy etap potrzebny do osiągnięcia tej kompetencji to powstanie obrazu danej litery na siatkówce oka. Utrzymanie spojrzenia powinno trwać na tyle długo, aby dzięki tej funkcji mózg zdążył prawidłowo zinterpretować bodziec.

Do procesu czytania są wykorzystywane liczne mechanizmy układu wzrokowego. Zauważa się między innymi, że czynność czytania jest uzależniona od ruchów gałek ocznych. Takie mikromechanizmy mięśni gałkoruchowych można zaobserwować w wykonywanych podczas czytania ruchach zwrotnych, postępowych i wstecznych gałek ocznych. Ruchy te odgrywają bardzo ważną rolę, ponieważ odpowiadają za przerzucanie spojrzenia z lewej strony wiersza do prawej, za śledzenie tekstu, a także za kontrolowanie ewentualnej nieprecyzyjności w dekodowaniu znaczenia słów. Aby poprawnie odczytywać całość wyrazów oraz wszystkie linijki tekstu, ruchy sakkadowe (skokowe) powinny być precyzyjne.

Wszystkie litery są zbudowane z linii prostych, krzywych lub owalnych. Różnią się ułożeniem w przestrzeni, proporcjami oraz połączeniami. By prawidłowo rozpoznać poszczególne składowe litery, należy uruchomić cały proces patrzenia i ruchów gałek ocznych. W przebiegu czytania angażowane są takie ruchy gałek ocznych, jak: ruch postępujący – czytanie od lewej do prawej strony, ruch zwrotny – przerzucanie spojrzenia do linijki tekstu poniżej, oraz ruch wsteczny – kontrolujący właściwe odczytywanie tekstu. Podczas tych ruchów oraz fiksacji wzroku w umyśle dokonują się analiza i synteza spostrzeganych grafemów oraz ich dekodowanie.

W książeczce uwzględniliśmy kilka aspektów treningu ruchów oczu. Pierwsze strony z kolorami i kształtami (s. 7–22) mają na celu ćwiczenie szybkiego i automatycznego przypominania słów i nazewnictwa. Dodatkowo stymulują one integrację wzrokowo-słuchową, co wspiera usprawnianie tempa pracy, a także niwelowanie trudności w kojarzeniu informacji. Kolejne strony (s. 23–26), zawierające kolorowe strzałki, są przeznaczone do treningu automatyzacji słów. Dodatkowo możliwość nazewnictwa kierunków wspiera rozwój orientacji przestrzennej, która jest niezbędna do rozpoznawania podobnych znaków graficznych różniących się ułożeniem w przestrzeni (*b, d, p, g*). Natomiast zadania z materiałem literowym (s. 27–71) służą do ćwiczenia dekodowania znaków graficznych i przygotowania do czytania sylabami, a następnie całościowo. Podane sylaby nie tworzą wyrazów, aby dziecko, ćwicząc, skupiło się na dekodowaniu symboli graficznych, a nie na zgadywaniu, jaki wyraz tworzą sylaby.

Połączenie ćwiczeń ruchów gałek ocznych, szybkiego i automatycznego przypominania słów, kierunkowości i dekodowania ma na celu wprowadzenie do nauki czytania, ale również wsparcie dzieci z trudnościami w tym obszarze.

JAK CZYTAĆ KSIĄŻECZKĘ?

Ważne jest, aby rozpocząć czytanie materiału od lewej do prawej strony, wersami, a nie kolumnami. Zaczynamy czytanie od elementów ułożonych w kolumnach blisko siebie. Trudność jest stopniowana poprzez zwiększenie odległości między kolumnami. Jeśli zauważymy, że dziecko ma problem z oddalonymi od siebie sylabami, możemy użyć linijki jako tymczasowej pomocy.

Ćwiczenia czytania można modyfikować. Nie wolno jednak zaburzać kierunku, czyli czytania od lewej do prawej strony!

POWODZENIA!

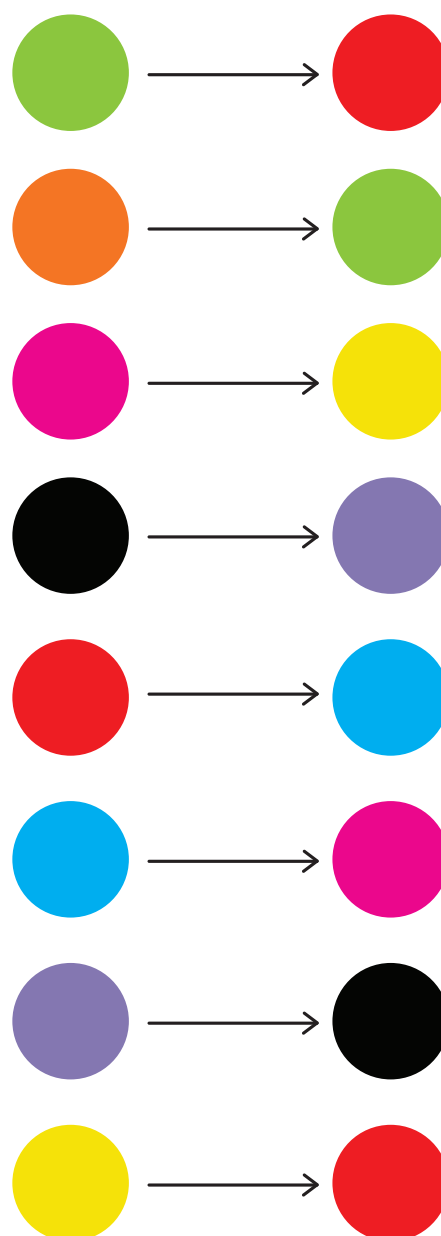
KOLORY

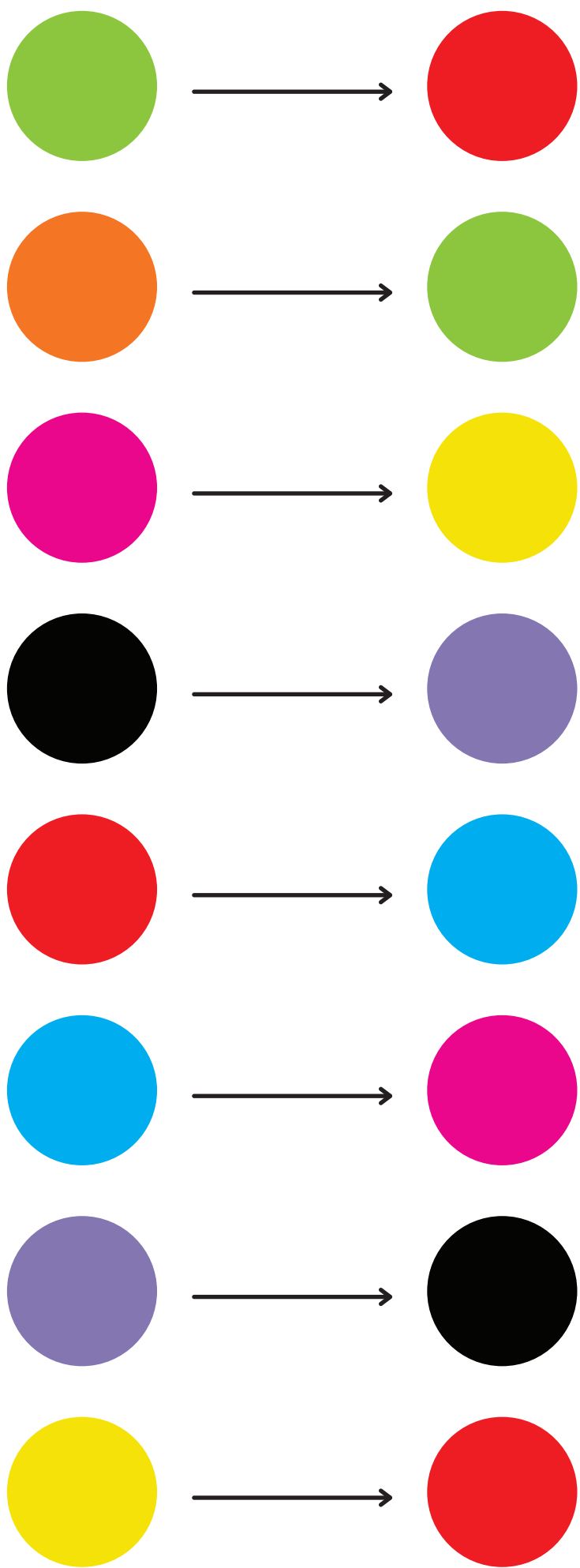
INSTRUKCJA ODCZYTYWANIA

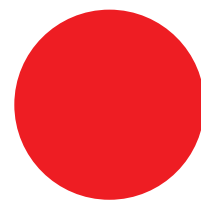
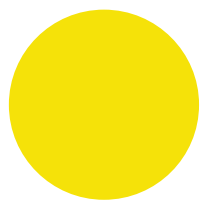
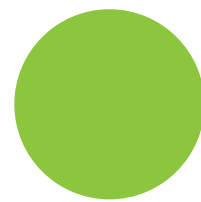
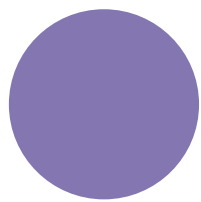
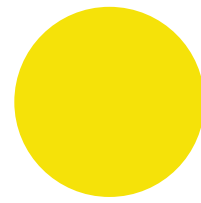
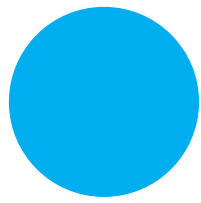
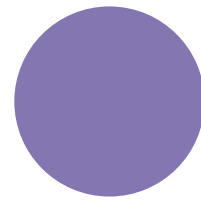
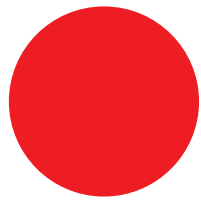
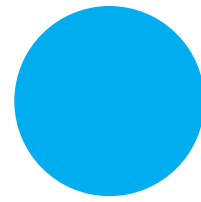
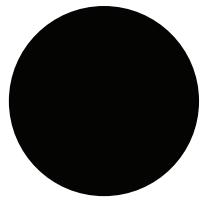
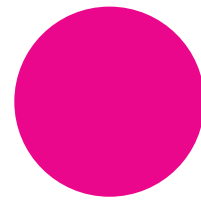
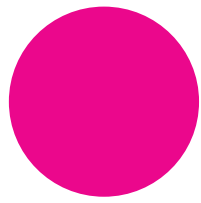
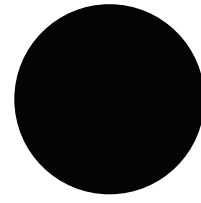
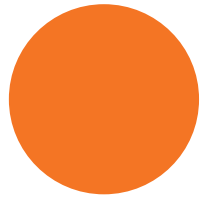
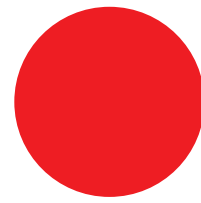
Nazwy kolorów należy odczytywać od lewej do prawej strony, przykładowo:

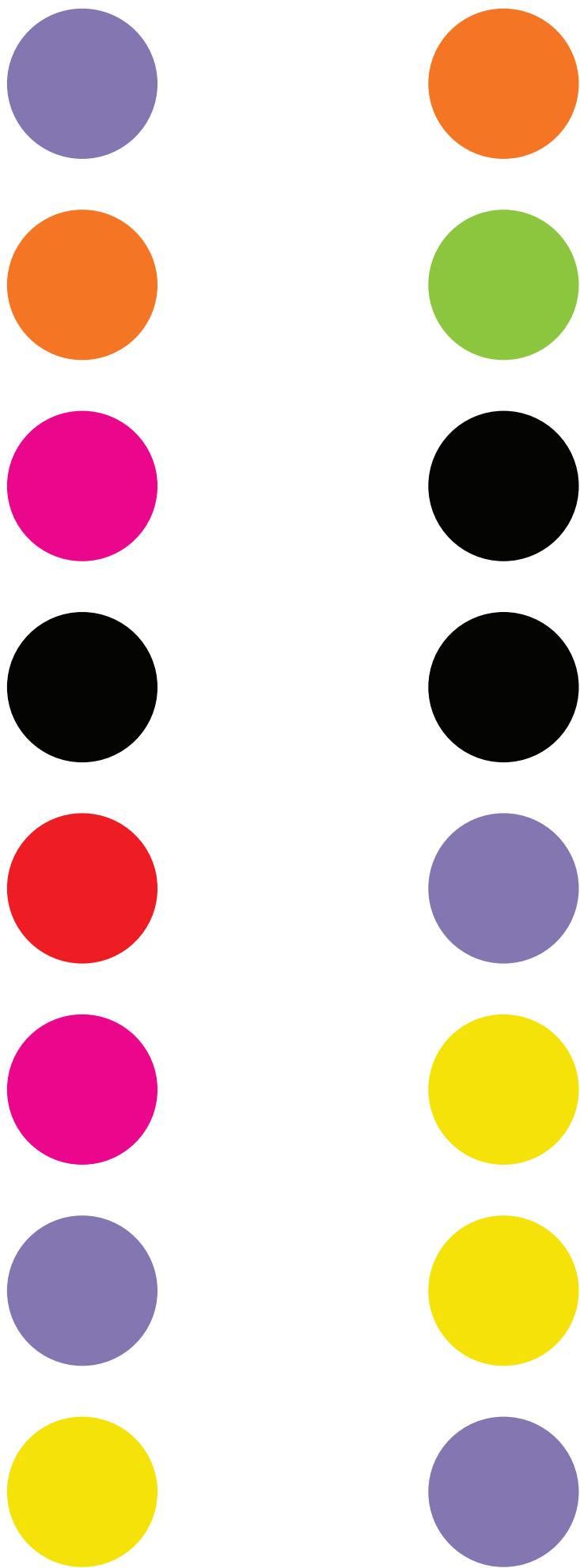
zielony – czerwony,
pomarańczowy – zielony,
różowy – żółty,
czarny – fioletowy,
czerwony – niebieski,
niebieski – różowy,
fioletowy – czarny,
żółty – czerwony.

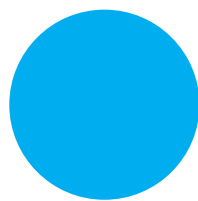
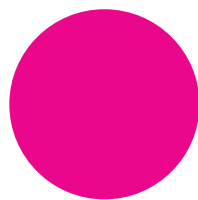
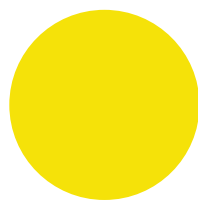
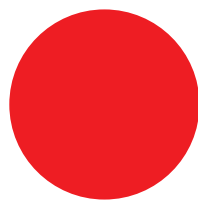
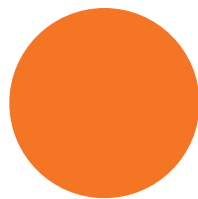
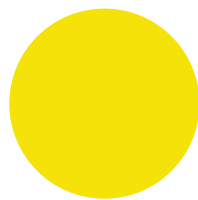
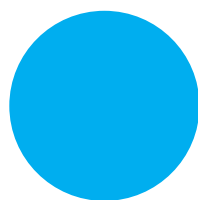
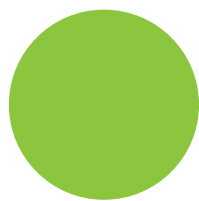
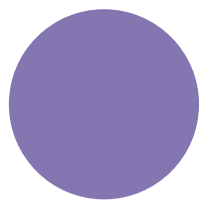
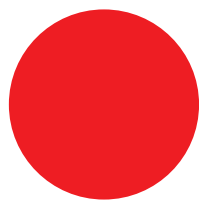
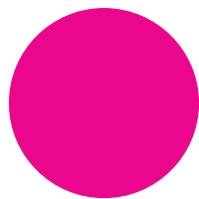
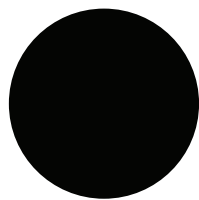
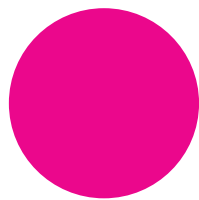
Należy zadbać o to, aby z biegiem ćwiczeń dziecko odczytywało nazwy kolorów w rytmie. Możemy wystukiwać rytm bądź nazywać kolory wraz z dzieckiem.

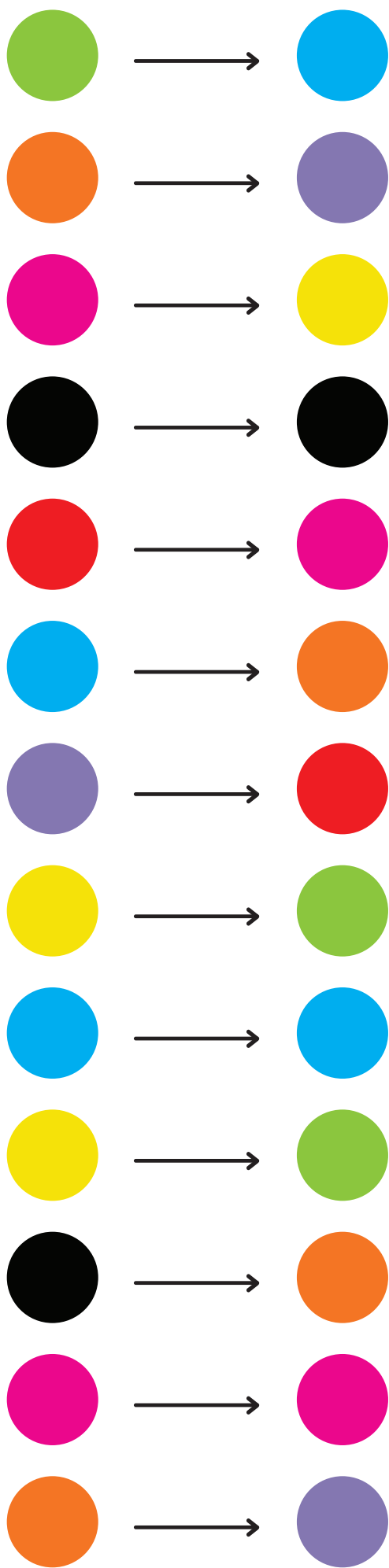

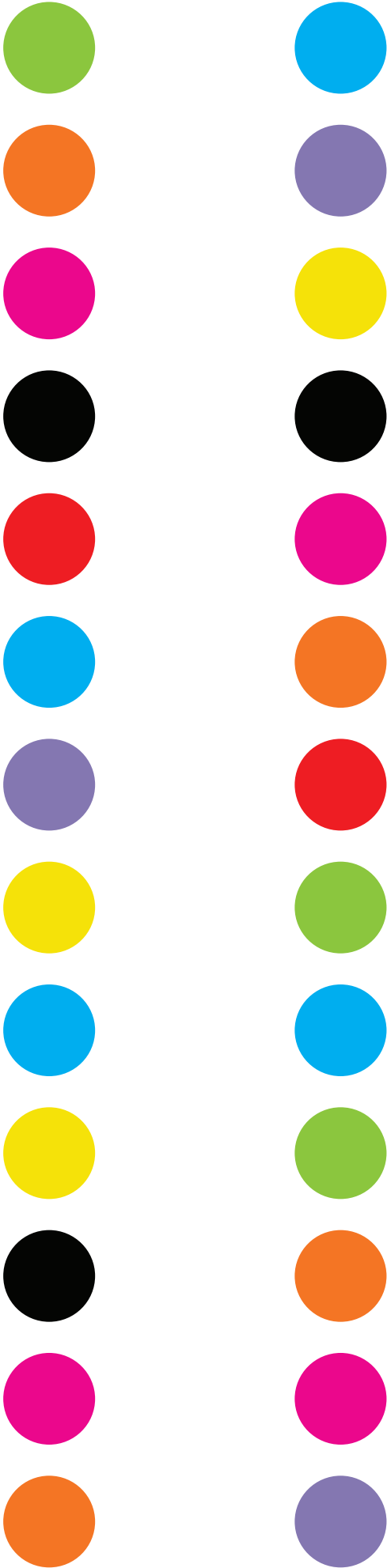

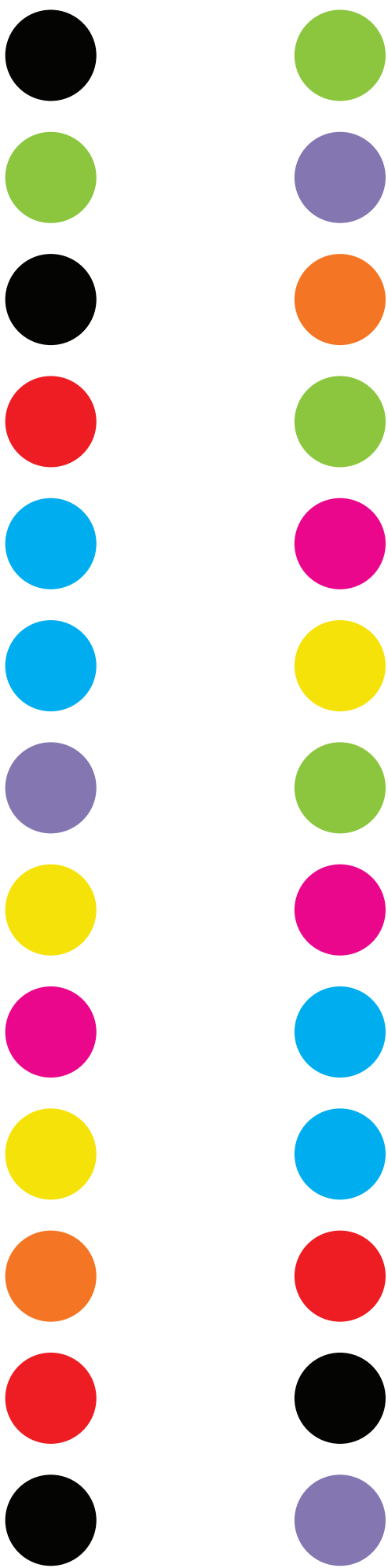

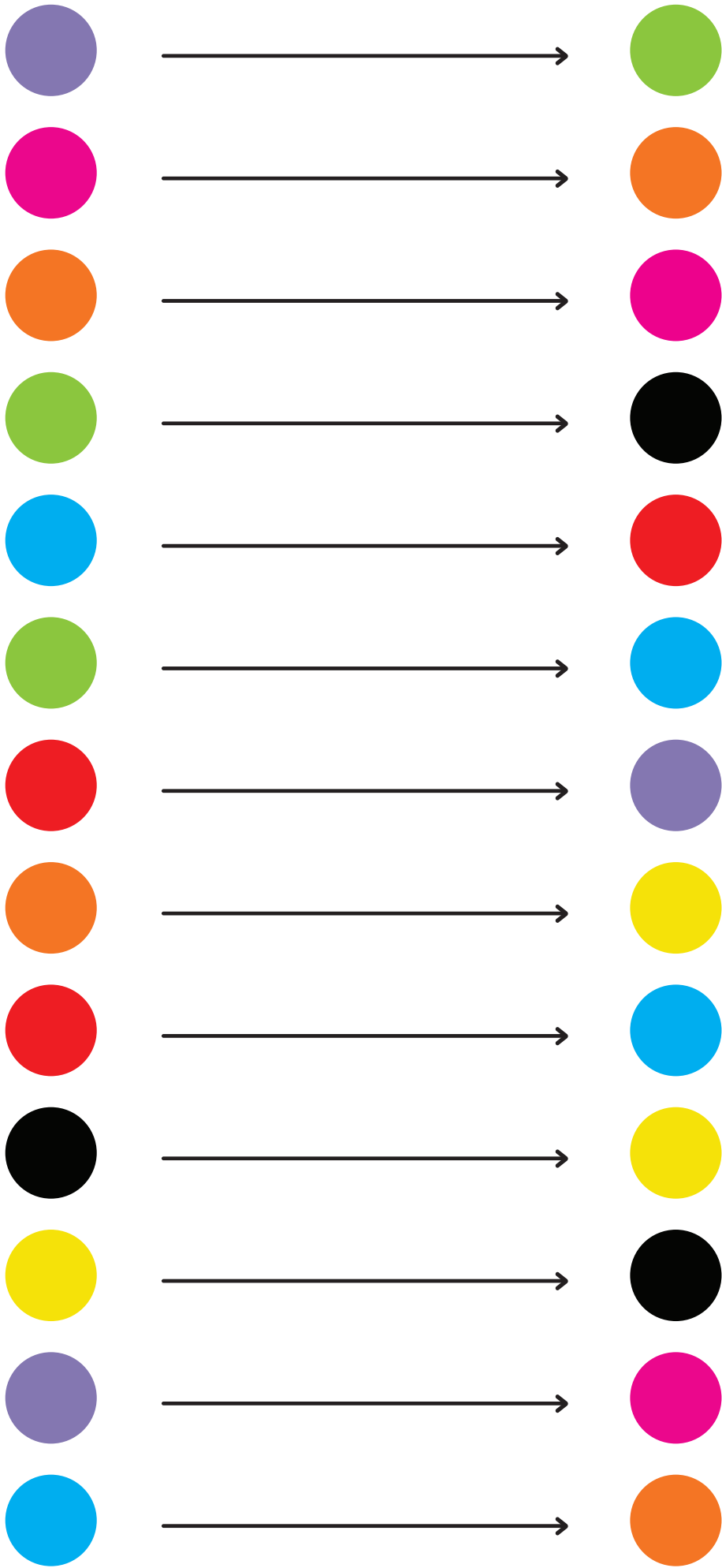

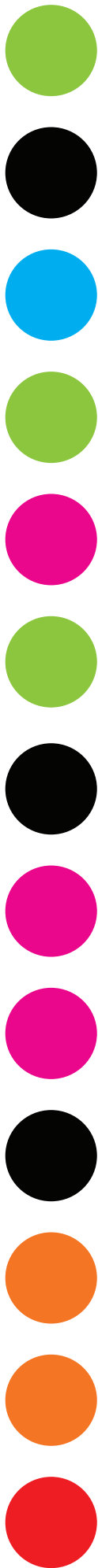

KSZTAŁTY

INSTRUKCJA ODCZYTYWANIA

Pierwszym etapem ćwiczeń jest odczytywanie nazw kształtów – od lewej od prawej, przykładowo:

serce – trójkąt,
kwadrat – koło,
serce – serce,
koło – kwadrat,
serce – trójkąt.

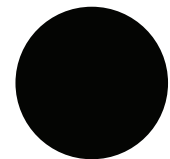
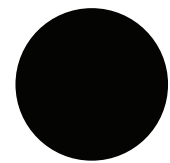
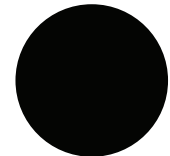
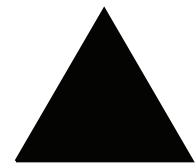
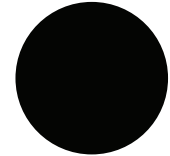
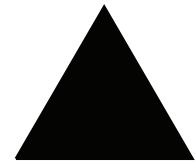
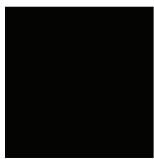
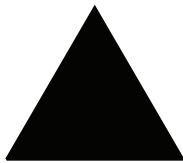
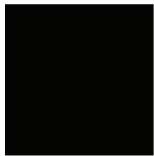
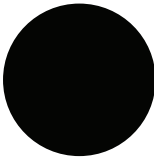
Na kolejnym etapie ćwiczeń ustalamy z dzieckiem, czy woli nazywać kolory, czy kształty. Możliwości odczytywania:

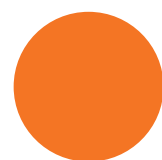
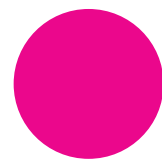
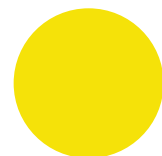
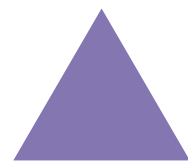
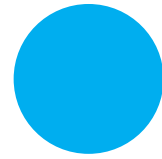
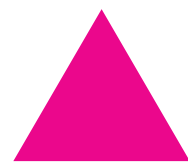
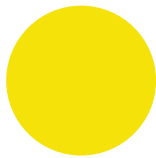
serce – trójkąt,
kwadrat – koło,
serce – serce,
koło – kwadrat,
serce – trójkąt

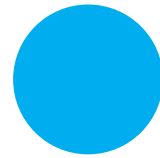
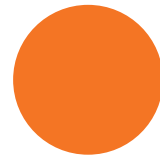
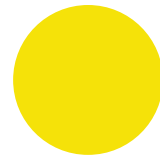
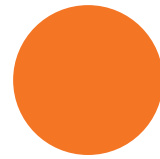
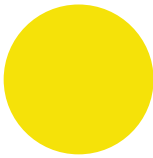
LUB

czzerwony – różowy,
czarny – niebieski,
różowy – pomarańczowy,
żółty – zielony,
fioletowy – fioletowy.

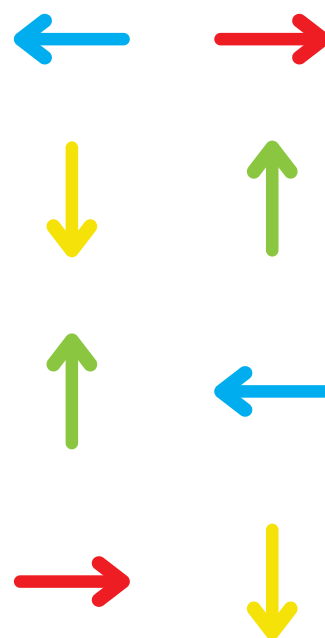
STRZAŁKI INSTRUKCJA ODCZYTANIA

Na początku ustalamy z dzieckiem, czy woli nazywać kolory, czy kierunki. Nazwy kierunków należy odczytywać ze strzałek od lewej do prawej strony. Możliwości odczytywania:

niebieski – czerwony,
żółty – zielony,
zielony – niebieski,
czerwony – żółty

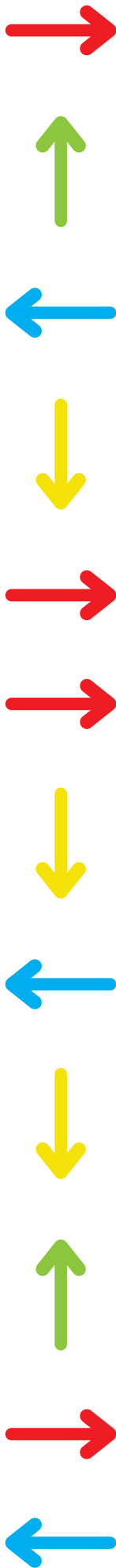
LUB

lewo – prawo,
dół – góra,
góra – lewo,
prawo – dół.

Strony zawierające strzałki możemy również wykorzystać do ćwiczeń ruchowych. Wówczas prosimy dziecko, aby odczytywało kierunek strzałki i poruszało się zgodnie z ustalonym kodem, np.:

strzałka do góry: krok do przodu lub podskok,
strzałka do dołu: krok w tył lub kucnięcie,
strzałka w prawo: krok w prawo,
strzałka w lewo: krok w lewo.

MATERIAŁ LITEROWY

INSTRUKCJA ODCZYTYWANIA

Materiał literowy należy odczytywać od lewej do prawej strony, przykładowo:

RE – PI,
NO – ZE,
GA – RE,
LA – RO,
TA – RI,
GY – DO,
TU – MY,
SE – MA,
KO – BO.

Należy zadbać o to, aby z biegiem ćwiczeń dziecko odczytywało litery, sylaby lub wyrazy w rytmie. Możemy wystukiwać rytm.

RE —→ PI
NO —→ ZE
GA —→ RE
LA —→ RO
TA —→ RI
GY —→ DO
TU —→ MY
SE —→ MA
KO —→ BO

A	a
À	à
B	b
C	c
Ć	ć
D	d
E	e
Ę	ę
F	f
G	g
H	h
I	i
J	j
K	k
L	l
Ł	ł

M	m
N	n
Ñ	ñ
O	o
Ó	ó
P	p
R	r
S	s
Ś	ś
T	t
U	u
W	w
Y	y
Z	z
Ż	ż
Ž	ž

PI
ZE
LE
TE
TA
DO
KO
MY
MA
KA
MU

KA

ME

FU

MU

CO

DY

ZA

RO

KA

DO

DU

RE
NO
LA
GY
TA
GA
TU
SE
KO
FY
MU
SO
ZA
FU
RO
CO
KI

PI
ZE
LE
TE
RI
DO
MA
SO
MY
KA
TY
ME
KA
RI
MU
KY
PA

RE	→	PI
NO	→	ZE
GA	→	RE
LA	→	ME
TA	→	RI
GY	→	DO
TU	→	MY
SE	→	MA
KO	→	BO

ZA

KA

MU

TY

SO

KA

FY

ME

FU

RI

RO

MU

CO

KY

DO

GO

PU

RO

SA
ME
PI
BO
GE
MY
NA
DA
ZY
FE
TU
PI
BA
BA
DA
KU
LI
PO

BY
NO
KE
MY
ZA
FO
LI
RA
KA
RA
KI
NY
TA
SO
ZU
RO
DU
BE

KA
ME
RI
MU
KY
GO
RO
DO
ZE
LE
TE
RI
DO
MY
MA
SO
KA
TY

MU
SO
FY
FU
RO
CO
PI
PU
RE
NO
GA
LA
TA
DO
TU
SE
KO
ZA

KE
FU
ME
SU
DO
GY
NU
DO
WI
PO
TU
PE
LO
DO
ME
GI
PO
PU

CI
TY
NO
LA
GO
ME
NO
SA
TO
KI
GO
LE
WU
WI
KI
KY
TI
KO

KY
JA
MA
TO
KA
BO
ZA
TI
HY
MI
DA
BE
DY
WY
DI
MY
GO
PU

TO
DO
KY
SO
MU
MO
DU
WY
ME
PI
CO
SA
PO
TY
BE
FI
DE
RE

FE
KO
HO
ZE
BI
DE
HA
MO
DI
SY
FA
MU
PU
FY
KA
FU
HA
DA

CI
KE
KI
JA
ZO
CO
TE
PO
HY
WI
RE
TY
ZE
PO
LE
HE
FA
DO

RE
MI
FA
LO
TY
DO
NE
MA
SA
MY
FA
FY
WI
CE
JO
PI
SU
KU

DO
SO
LI
KY
SI
RU
BY
BY
TI
HU
TA
RO
MA
ZI
SU
NA
ZE
CY

MI
FE
TU
FO
WE
KI
WI
HI
ŽA
MI
KU
ZU
SI
DU
FE
WI
DA
RA

ZU
FE
BI
TU
FA
WA
ZU
HU
ŽO
RO
DO
TE
CU
RE
BU
GO
ŽE
KO

BO
MI
NE
RY
FU
GO
TY
SA
RO
MI
FO
RE
DY
ZE
ZI
TE
KI
NA

WE
TU
KI
KE
ZO
ME
WE
KU
NE
ZI
MA
TE
GO
KI
LE
RA
ŽE
PO

WI
TA
DU
RU
PI
GE
ŽU
JE
DE
MO
HO
FO
RI
BO
BI
TU
TA
LA

ZE
SA
DO
MI
GO
RO
PA
NI
TE
MU
KO
HI
NA
DA
RE
ŽO
FA
DO

HO
ME
SO
RA
ZA
FI
BY
NA
GO
PI
BO
LO
ZA
BU
NY
CO
GO
MI

RY
NA
DY
MI
TY
KI
GO
RY
LU
NO
GO
SA
TA
ZY
MI
KO
SE
BU

WY
DU
TA
TO
RA
MA
MI
PO
LE
BO
WA
NY
CY
DE
HA
MI
LO
KE

BU
HA
CO
TA
ME
LE
RA
RA
PI
BO
LO
FI
BY
WA
GO
MI
WY
RA

TO
TY
KI
DU
RY
DY
MI
GO
MI
ZY
MI
KO
LU
NA
NY
GO
PY
CY

ZA
SO
HO
ZA
WY
NA
NO
MA
TA
PO
CY
DE
NY
SA
RY
NA
MY
SY

go
ka
co
szy
me
bi
to
žu
wa
ry
po
go
ny
le
so
ki
re
zu

no
fi
co
ma
ka
re
ta
fa
ma
da
ri
go
no
ke
czo
so
be
da

mo
du
to
bi
mu
py
da
re
ko
te
ki
žu
me
ra
fa
ne
do
ja

ke
czo
ma
ka
da
re
co
ta
fa
ry
gi
go
no
to
fi
za
we
ny

sza
ru
go
me
ko
fe
pa
do
ki
ża
ma
na
do
ki
re
ry
wa
ke

ni
to
sa
gu
bo
na
ty
co
we
lo
cze
ki
po
ny
ka
ko
me
sza

szo
bi
fe
so
py
sze
ki
czy
mi
gu
sa
ro
ky
by
dzy
ka
ra
na

pu
ki
że
do
ny
py
sze
ki
czy
mi
gu
de
rzu
de
ro
ky
bo
ki

ko
fy
re
czu
je
la
wu
ka
dze
wy
mi
my
de
rzu
de
re
da
bu

cze
ko
za
la
ka
ra
szy
ne
ra
ki
do
na
go
ny
so
ko
me
ra

ma
li
ke
ra
mo
za
go
be
pe
ny
re
ne
su
by
dzy
fa
cho
la

ke
sa
da
mi
ne
zu
do
we
lu
ry
ba
ma
da
ry
go
re
la
me

gen
kot
coś
szyk
men
bis
tok
żuk
wąs
ryk
pot
dźwięk
nos
lek
sok
lis

tam
tym
kim
duch
mir
rak
zez
myk
tyk
rok
dom
ton
sen
sio
róg
sad

gaz
foch
szach
mech
mur
mów
smok
raz
pod
dąb
hak
dwa
zez
rób
szal
ton

mak
rak
nos
mąż
wąż
coś
tik
bon
koń
sam
lub
mat
sum
weź
noc
pas

dym
zew
rok
kicz
masz
tak
jak
las
rób
rok
sól
jej
sos
byk
pas
lek

por
elf
but
las
dam
kto
lat
ból
bal
łan
pan
naj
rób
tir
paw
nóż

to

go

ka

co

wy

mu

te

szy

ki

me

ny

li

we

ko

ci

zu

bi

te

szu

zu

me

wa

wy

ry

ku

po

by

go

ti

ny

su

ma

ge
ko
co
szy
me
bi
to
zu
wa
ry
po
ke
no
le
so
da

ta
ky
ki
du
mi
ra
ze
my
wo
ro
do
me
te
ty
ru
re

czy

ki

sze

py

zo

ty

de

mi

ka

dzy

by

my

do

że

ro

fa

ły

re

czu

ny

la

wu

ka

dze

ky

dzu

ri

po

szo

bi

fe

no

jo
ka
di
sza
ty
rza
ma
fi
ro
tu
fo
nu
go
ny
la
so

pa
ta
my
du
na
go
to
rzy
ki
fu
ro
sy
ra
ra
ka
pa

te
le
ko
ni
ma
ca
re
ja
fi
cu
da
ko
py
we
mu
na

fe
no
ro
sy
le
dza
su
ny
ta
ry
ki
su
la
ro
fo
ry

lo
dy
je
ki
fa
to
lo
la
cu
sze
ki
za
ba
na
zu
po

me
na
ta
rze
ru
ko
ke
fo
ca
ja
ny
po
dy
ki
do
fi

gi
wo
do
ta
ra
ci
ki
fy
ki
lo
to
pa
ki
sa
bi
co

fi
fa
ra
fy
di
ma
ni
we
ka
sza
ma
ce
ne
bo
ra
cy

hi
so
to
re
wa
szy
to
ki
cha
he
bo
te
ny
fi
ru
tu

sa
pa
re
ta
to
le
pa
te
ra
we
fi
ce
ty
no
wa
go

pa
ra
we
hi
so
to
ne
wa
to
ki
cha
te
my
fi
ru
do

ri
wa
szy
sa
pa
re
ta
he
bo
sa
To
my
fi
ce
me
ty

ra

po

ty

ba

da

zo

we

wy

zu

sze

ki

fu

co

ja

nu

zy

La

so

ma

wy

cho

pu

ja

ne

ko

ty

ra

dy

pa

ci

na

za

sze

ki

fu

zo

we

wy

zu

co

ja

nu

ra

te

ty

ba

da

wa

hi

so

to

ra

wa

szy

ja

ki

cha

he

bo

po

my

fi

ru

ki

so

ta

ma

wy

cho

pu

to

ne

ko

ty

ma

ka

ra

fi

na

le

ki
fu
ko
ty
ra
ro
ma
ki
zu
co
ja
nu
ra
na
po
la

fi
fa
my
fy
di
ma
ni
we
ka
sza
we
ce
ne
bo
bi
fo

pa
ta
ra
du
na
go
ra
rzy
fu
zo
ma
wy
ty
ba
da
re

de
rzu
de
re
py
py
sze
ki
czy
mi
sa
ro
ky
by
dzy
ka

pu
ki
ze
do
je
sze
ki
czy
mi
gu
gu
de
rzu
de
ro
ky

ko
fy
re
wu
ka
dze
wy
ni
my
czu
ny
la
szo
bi
fe
so

ta
ri
bo
bu
tu
fa
do
ze
cze
ny
sa
do
ma
ra
na
la

za
ta
du
ru
pi
ge
zu
na
ko
mo
ho
fo
tu
fi
la
do

wi
sa
do
mi
go
ro
pa
bi
de
mu
te
hi
ha
na
zo
fa

lek

pas

nóż

paw

raj

byk

sól

nie

wie

miś

kim

ten

kot

jem

już

los

rok

pan

las

elf

but

maj

tir

byk

sos

nóż

por

kicz

zew

nic

nam

mak

rób

szum

duwa

hak

lat

mat

raz

pod

nad

kim

weź

noc

mak

sen

maż

akt

wąż

buk

sto

bak

sen

róg

mech

szach

foch

bon

koń

duwa

paw

dom

kot

but

gen

lek

nos

sok

sen

cel

glód

pot

żuk

ryk

coś

kot

sio

lok

kod

sól

bis

tok

tym

kim

duch

mir

rak

ton

rym

róg

myk

pyk

ład

por

mur

rak

